

Leibn. marg.

O, 1

Randnoten von Leibniz

km.

CHRISTO.

PHORIBE. *Angelt.*

SOLDI, *6.*

DE NOVO ORBE

Conjectanea.

*Prostat apud Joh Alexandrum Cellium,
Typographum Tubingensem.*

2

RESUME CHRISTE, ADMIRABILIS est, imprimisque stupenda, ut ante annos centum & quod excurrit (Anno nempe post Christi nativitatem M CD XCIII.) unius anonymi cujusdam instinctu (quem tamen Bernhardus Aldrete, lib. 4. d. *varias antiquedades* cap. 17. fol. 567. Antonium Sanchet de Huelvâ vocat) unius Christophori Columbi Genuensis, felicissimo ausu, unius magnanimæ fæminæ (Isabellæ sc: Castellæ Regina) liberali sumptu fuerit factum; hominibus ut Novus planè innotesceret Orbis (magnitudine vix antiquo cedens) & qui omnibus in nostratis Mundi parte constitutis, penitus tum incognitus erat, quemque in rerum existere naturâ, ne in somno quidem unquam cogitarânt. Magis etiam, magisque in admirationem omnes meritò trahit; infinitas ferè præter Novi illius Orbis duas principales partes (Americæ & Peruvina, terræ item Australis nomine insignitas) omnigenas quoque Insulas hinc inde in immenso salo, à Magno rerum Moderatore disseminatas, terræ ac cœli qualitate differentes; aliis Columbi vestigia præmentibus Nautis, interea quoque temporis comparuisse: homines item, omnibus illis in terris passim inveniri, numero quidem infinitos; sed tamen pariter ut distantia locorum, ita quoque moribus vivendique ratione, ab aliis nostri Mundi notis incolis omninò separatos. Sanè res hæ tales tantæque sunt, ut vel

A 2

medi-

Petrus Martyr in Decad. de rebus Occidentis, passim. Petrus Bembus, hist. Venet. lib. 6. Joh. Valentinus Schornmayer in Decad. Fabular. Fabula 9. fol. 250. &c. Henric. Salmeron. ad Pancirolli nova reperta. tit. 1. à princ. Erasmus Schmidius, in discursu de Insula Atlantica, qui ejusdem in Pindarum commentariis additus invenitur. Petr. Bertius, Tabul. contratar. libr. 5. in America descripta.

meditantis superare caput, vel ad mentis quoque stuporem adigere posse videantur; quoties earum consideratio animum intelligentis cordatiq[ue] viri subire contingit. Tu hinc, Christiane Lector, potentiam Opificis Dei; Tu hinc admirabilem, ab omniq[ue] humanâ prudentiâ alienam, hujus Mundi animadverte gubernationem. Complectere, quæso, cogitatione, quàm ridiculos se præbeant illi, in suo oppido, in suâ qui villâ caulâve impotenter dominantur; eoq[ue] nomine, in Mundo unicè respici se debere vanissimè sibi persuadent: nec quàm exiguum spatium, territorium quoq[ue] satis amplum in mundano occupet globo; nec item quæ Majestas atque libertas sit Philosophi Cosmopolitæ, animo satis sobrio perpendunt.

2. Novum hunc Orbem, exploratum detectumque iri aliquandò, multorum vel vaticinationibus, vel conjecturis cognitum prædictumque jam olim fuisse videtur: & admirationem meretur cum primis Oraculum Senecæ nostri, qui in Medæâ, *ad fin. Actus 2.* ita vaticinatur.

*Venient annis secula seris,
Quibus Oceanus vincula rerum
Laxet; & ingens pateat tellus,
Tiphysq[ue] Novos detegat Orbes:
Nec sit terris ultima Thule!*

Fidem hujus prædictionis, eventus ita ex omni parte comprobavit; ut nequeam ad stipulari (prudenter aliàs rerum æstimatori) Josepho Acoſtæ, qui *libr. 1. de L' histoïr. des Indes, c. 11.* casu hæc, & ex licentiâ poëticiâ prolata fuisse putat. Quin nec dubium habere queo, idem hoc Cumanam indicavisse Sibyllam; quæ (ut ex suo sensu Vergilius interpretatur) ita est vaticinata:

Alter

Alter erit tum Tiphys, & altera quæ vebat Argo

Delectos Heroas.

Carmen enim illud Sibyllinum, quod Bucolicis Maronianis *Eclog.* 4. conspicitur insertum, non solum vaticinatio est de adventu Christi; sed & spectare videtur ad secula post subsequuta, & quæ nec dum hodie sunt finita: quod (si Deo placuerit) alio loco comonstrabo. Et sunt pariter hæc qui de re, Hobadiah quoque Prophetam loqui censent; cum *vers.* 20. scribit: Et transmigratio filiorum Israël qui Chennaanim, usque ad Sarphath. Et transmigratio Jeruschalaim quæ in Sepharad, possidebunt Civitates Austri. Ubi Jonathan Uzielis, optimus & apertissimus Prophetarum interpres, in Chaldaicâ paraphrasi, pro Sepharad (ספרא) Hispaniam (ספריא) ponit. Ac sanè ex etymi veritate, Sepharad (quippe quod componitur ex ספר & דר) vel דרה consummationem descensionis aut Imperii notat: quod epitheton haut impertinenter adtribui Hispaniæ potest. Et quidam etiam צרפא (Sarphath) pro Franciâ sumunt. Illud quoque constat; Insulares hosce novos, à suis Diis, quos Zemes adpellant, paulò antè Hispanorum adpulsum, ejusmodi responsum accepisse: Venturam eò, indutam vestibus gentem, quæ subigeret regionem, & ipsorum pariter aboleret Deos: ut memoriæ mandavit Bembus. *hist. Venet lib. 6.*

3. At nunc nobis exquirendum erit; quomodo tot jam retrò seculis præterlapsis, hæ tantæ magnitudinis terræ, simul & opulentæ, potuerint latere nostrates? præsertim cum non in obscuro aliquo orbis angulo sitæ sint; suâ sed amplitudine, in Zonas temperatas pariter ac intemperatas, longissimis tractibus extendantur: ut si ad hancce terram per Zonarum u-

A 3

nam

*Vid. Iosephum
Acoftam, lib. 1
cap. 15.*

*Ian. Drusius
Quæst. Ebraicæ
car. lib. 3. c. 53.*

*Schmid. in
discurs. de In-
sulâ Atlant.
fol. 262. & c.
Watch. dict.
fabul. 9. fol.
261. & c.*

nam, commodè navigare non liceret; eadem tamen per aliam adiri posset. Quòd si perpendimus insatiabilem auri argentique famem, quâ non per mare solum, perque terras; sed & per saxa per ignes, vel extremos usque Indos mortales feruntur: mirum certè est, neminem ad tam opulentissima Regna hætenus adpulisse. Neque minùs hoc accidit mirum, si Regum & Monarcharum summam dominandi cupiditatem consideremus; qui ut etiam ex remotissimis terris, Regnis suis facerent accessionem, nihil intentatum reliquerunt: quomodò eos seculis tot, tot Regnorum ditissimorum terra, potuerit occulta manere! Et aliàs hominum est curiositas magna; dum nova subindè inquirere, summo studio laborant; adeò ut etiam ea, in visceribus terræ abstrusa quæ continentur, non effugerint aciem humanam: ut verè liceat mirari, ea quæ in ejusdem superficie sunt, tot seculis incognita potuisse permanere. Aristoteles quidem in *libello de Mirabilibus auditis*, verosimilem hujus rei rationem adducit, dum ita scribit: In Atlantico mari extra Herculis columnas, insulam olim à Carthaginensibus repertam esse; à nullis tunc hominibus, sed feris tantùm habitam, arboribus frequentibus refertam, fluminibus plurimis ad navigandum idoneis irriguam, à continente aliquot dierum navigatione remotam. Et addit: Cùm animadverterent Charthaginenses (qui olim Oceano occidentali, ut hodiè ferè Hispani, imperitabant) complusculos mercatores, hominesque alios, fertilitate loci, amœnitate, aërisque clementiâ allecctos, suam ibi fixisse sedem; veriti sunt, ne si Insulæ illius fama ad alias nationes perveniret, magnus ex variis terræ locis ad illam fieret hominum concursus; qui

qui forſan poſteà peculiari Imperio conſtituto, ſibi
 non tantum præriperent illius Inſulæ felicitatem, ſed
 & ex eâ Carthaginenſe Imperium infeſtarent, eive ma-
 ris dominium extorquerent. Publico idcirco conſilio
 decreverunt, morte etiam indiſtā, nequis poſt hâc eò
 navigaret: & ne ab iis qui jamdum illam Inſulam oc-
 cuparant, periculum ſibi metuendum eſſet; omnes
 eos, quibus quidem potiri potuerunt, expulerunt, aut
 interfecerunt. Atque hoc fortasſe modo factum eſt;
 ut cum Carthaginenſibus id prohibentibus, & etiam
 hoſtiliter avertentibus hoc tentantes, nemo amplius
 eò navigare auderet: Inſula indè illa (quæ ſine dubio
 America, vel eidem vicina erat) tūm non fuerit ex-
 plorata. Pro credibili itidem alii ſumunt, neglectas
 etiam fuiſſe hæc regiones, propter Imperiorum, Ro-
 mani præſertim, Græcanicq; commutationes; qua-
 rum ſanè occasione, totus noſter Orbis, bellis vaſtatio-
 nibuſque jugiter ardebat: & quia Barbarorum pri-
 mum incurſiones, tūm & Turcici Imperii incremen-
 ta, vires & cogitationes Europæorum, ita in ſe ex toto
 convertebant; ut navigationibus inſtituendis, non
 ullus iis locus relinqueretur. Nautica quoque Pyxis,
 veteribus incognita fuit: *Guido Panciroll. in Novis repert.*
cap. II. & ibi Salmuth. ideoque ferè ſemper terrarum
 oras tantummodò legerunt olim navigantes; nemo-
 que ſe facile vaſto Oceano committere fuit auſus. Lu-
 bet & aliam hîc ſubiſcere narrationem, quæ aliqua-
 lem quoque ſuggerit rationem, cur non citiùs inda-
 gata fuerit terra illa nova. Cum circa Annum à nati-
 vitate Salvatoris noſtri DCCC. Vergilius Episcopus
 Tridentinus, Divini verbi ſollicitus propagator, de
 Antipodibus (qui haut dubiè futuri eſſent, ſi inquire-
 rentur)

*Ex Argentino
 Hiſtor. Magde-
 burgenſis, cent
 8. c. 10. fol. 785.
 Valch. diſt.
 fab. 9. fol. 258.
 Cyriacus Spä-
 genberger / in
 der Hiſtoria
 Boſfacii. c. 40.*

rentur) cum Bonifacio (Germanorum Episcopo primo) & sermones institueret, & disputaret, ac pro adfirmante contenderet parte; ægrè rem hanc Bonifacius tulit, atque erroneum Vergilium judicavit, ac etiam apud Pontificem maximum malè sanæ opinionis reum egit. Pontifex, qui nec ipse harum rerû rationis momenta sat capiebat; Vergilio silentium indixit, anathemate illi etiam, ni desisteret interminatus.

regis p. 1. h. 1.

*Robert. Abbat.
in demonstrat.
Antichrist.
cap. 5.*

4. Sed ut ut hæc enūmeratæ conjecturæ probabiles sint, causâ tamen sublimior omninò, mihi subesse videtur. Et nimirum ille, qui temporum periodos & signa, mirabilemque seculorum, vel per transfennam modò inspexit harmoniam; qui scit, Deum staterâ ponderâsse ævum, & mensurâ tempora mensum esse, ac numero temporâ numerâsse: *Esdra lib. 4. cap. 4. vers. 37.* ille, inquam, operâ facillimâ deprehendet; consonantiam maximam, & typicam subesse harmoniam; (1) inter tempus populi Israëliti ex Ægypto liberati, (2) tempus Ecclesiæ primitivæ, post Salvatoris nostri passionem, (3) & tandem etiam seculum Evangelicæ reformationis. Exindeque lumen infertur haut obscurum, prophetiis, prophetiarumque complurimis typis. Pervenerat opinio factarum virtutum in Ægypto, ad omnes gentes; teste Rachab meretrice, quæ hospitio susceperat Josuæ exploratores, in Jerichontem missos. *Josue 2. vers. 9. &c.* Sic & jam ante Judæorum Metropoleos everSIONem, Evangelium per Mundum universum effusum erat. Debuerunt enim Apostoli, testes esse Salvatori nostro & Hierosolymis, & in totâ Judæâ, & Samariâ, & usque ad ultimas terras. *Actor. 1. vers. 8.* In omnem terram
exivit

exivit sonus eorum, & verba eorum ad ultima terrarum orbis: ait Div. Paulus. *Romanor. 10. vers. 18.* Qui idem alibi scribit: prædicatum esse Evangelium omni creaturæ quæ est sub cœlo. *Colossens. 1. vers. 23.* Ita etiam Theodoretus, *Græcar. affectionum curat. lib. 9. fol. m. 125.* nostros illos Piscatores & Publicanos, & nostrum illum scytotomum (Paulum intelligit, ut puto) ad Evangelicam legem, non Romanos solum, & qui sub Romano Imperio vivebant; sed Scythas & Sauromatas quoque, Indos, Æthiopas, Persas, Seres, Hircanos, Britannos, Cimmericos, Germanos, omne denique genus humanum, & omnes nationes, adfirmat induxisse. Illustre etiam testimonium est Tertulliani, & proposito nostro imprimis accommodatum, qui *lib. advers. Judæos, tit. de Nativitate Christi*, Salvatori nostro credidisse confirmat; Getulorum varietates, & Maurorum multos fines, & omnes terminos Hispaniarum, & Galliarum diversas nationes, & Britannorum inaccessa Romanis loca; & quoque gentes Sarmatarum, & Dacorum, & Germanorum, & Scytharum & abditarum multarum gentium, & Provinciarum, & Insularum multarum, nobis ignotarum, & quæ minus enumerare possimus, Christo se submisisse. Pariliter verò alterum Dei Filii adventum, præcessuram Evangelii prædicationem in universo Mundo, jam certè olim annunciatum prædictumque fuit. Quod si inter omnia ea, quæ prædixit Ihesus Christus, certum aliquod sui adventus indiciū quærendum est; nullum certius existere Div. Augustinus, *Epist. 78. & 80. ad Hesych.* ait: quàm ubi Evangelium in toto terrarum orbe fuerit prædicatum. Et apertissima enim hæc de re legitur sententia Salvatoris nostri, dicentis: *Matth. 24. v. 14,*

B

Et

*Vid. Remacle
de Vaulx Har-
pocratem Di-
vinum, part. 1.
à fol. 194. us-
que 233.*

Et prædicabitur hoc Evangelium Regni in orbe universo, in testimonium omnibus gentibus (quæ cerre verba, propriè & non synechdochicæ sunt accipienda) & tunc consummatio veniet: cujus typus est, destructio Civitatis & Templi Hierosolymitani. Est ideoque consummatio, complementum omnium Prophetiarum, quæ faciunt mentionem temporis extremi. Et hoc intuitu Origenes quoque *tract. 28. in Matth.* in sequentia scribit: Si quis temerè dicere vult, „ Evangelium jam esse prædicatum in orbe, in testimonium omnibus gentibus; consequenter dicere possit, „ jam venisse finem. Sic igitur Evangelium est prædicandum, quò ex omnibus gentibus, & tribubus, & Populis, & linguis, filii Regni colligantur: ut in Apocal. Div. Johannes c. 7. v. 9. prævidit. Hæcquæ jam modò inceperunt; non solum per Ecclesiæ ex Evangelicâ normâ reformationem: sed & (quæ non sine mysterio magno, in idem ferè incidit tempus) novarum Insularum detectionem. Ubi solummodò unus ex Fratribus Franciscanis, circiter quadraginta hominum millia, sacro fonte tinxisse refertur à Botero. *Relat. part. 4. lib. 3.* Ubi etiam Patres Societatis Jesu, & si qui sunt alii, Romano-Catholicæ addicti Religioni, ferè non nisi Evangelicam fidem; superstitionibus plerisque rescatas, docere videntur: ut Philippus Nicolai probat. *lib. 1. de Regno Christi, cap. 1. fol. m. 53. &c. ac ibid. fol. 90. &c.* Ac quod alias adinet amplissimas terræ portiones, quæ adhuc dum incognitæ manent; vel in quibus hæc etiam ætate nostrâ, nondum annuntiatam esse Christianam Religionem constat: spes tamen omninò me pulcherrima fovet; favente clementiâ Dei, eas brevi aperiendas, in illasque Sacra Christiana implantanda esse.

esse. Sanè huic tantæ rei, viam amplam voluit aperire Deus, per potentiam Hispanorum: eosque candidissimus Historicorum Jac. Aug. Thuanus, *lib. 1. fol. m. 5.* ad hoc magnitudinis culmen evectos esse, sapientissimè censet; ut cum Christianæ promulgatione Religionis, in omnes terras ante seculorum consummationem oporteat diffundi; quò ideò essent, qui tam longinquas ac difficiles, viribus suis freti, susciperent navigationes, quiq̃ue ibi inter tot gentes, incognitum antè Christi nomen, *vel perperam* celebrarent. Quam etiam ob causam, ad introducendam, nempè gentium plenitudinem in ovile Christi, & ne in hac parte nostrates, segniores Romano-Catholicis sint; utq̃ue restituerent, quod ob avaritiam crudelitatemq̃ue Hispani neglexerunt: sancto nuperrimè zelo motus, egregium libellum, *Iustus Heurnius* edidit (Johannis, Medici illius præstantissimi filius) *De Legatione ad Indos capeffendâ*, inscriptum; omnium piorum relectione dignum.

5. Etiam non curiosa, vel inutilis consideratio esse videtur; *Annè veteribus vel Græcis vel Romanis, gentibusve aliis, notæ fuerint illæ, quas nunc India Occidentalis titulo indigitamus regiones?* Id quod sanè multas propter rationes gravissimi momenti, negandum esse quamplurimis videtur. Nam & olim Sancti etiam Patres, terram haut rotundam, nec ideò Antipodes esse censuerunt. Alios nunc obmitto, unus atque alter tantummodò audiatur. Lactantius Firmianus, *Inst. Divinar. lib. 3. cap. 24.* Quid illi (ait) qui esse contrarios vestigiis nostris Antipodas putant; num aliquid loquuntur? aut est quisquàm tam ineptus, qui homines esse credat, quorum vestigia sunt superiora, quàm capita?

B 2 aut

„ aut ibi, quæ apud nos jacent inversa, pendere; fruges;
 „ & arbores deorsum versus crescere; pluvias, & nives,
 „ & grandinam sursum versus cadere in terram? Et mi-
 „ ratur aliquis hortos pensiles, inter septem mira narra-
 „ ri; cum Philosophi, & agros, & maria, & urbes, &
 „ montes pensiles facere audent? *Et paulò post*: Si autem
 „ rotunda etiam terra foret, necesse esset, ut in omnes
 „ Cœli partes eandem faciem gerat: id est, montes eri-
 „ gat, campos tendat, maria confternat. Quod si esset,
 „ etiam sequeretur illud extremum; ut nulla terræ pars sit, qua
 „ non ab hominibus, ceterisque animalibus incolatur. Sicque
 „ pendulos istos Antipodas, cœli rotunditas adinvenit.
 Parilia ferè Divus Augustinus habet, *lib. 16. d. Civit. Dei,*
cap. 9. Quod Antipodas esse fabulantur; id est, homi-
 „ nes à contrariâ parte, ubi Sol oritur, quando occidit
 „ nobis, adversa pedibus nostris calcare vestigia: nullâ
 „ hoc, inquit, ratione credendum est. *Neque hoc ullâ Hi-*
 „ *storicâ cognitione didicisse se adfirmant*: sed quasi ratioci-
 „ nando conjectant; eò, quod intra convexa cœli, terra
 „ suspensa sit, eundemque locum mundus habeat, & in-
 „ fimum & medium. Et ex hoc opinantur; alteram ter-
 „ ræ partem, quæ infrâ est, habitatione hominum care-
 „ re non posse. *Et aliquantùm post*: Nimis absurdum est
 „ ut dicatur, aliquos homines ex hac in illam partem,
 „ Oceani immensitate trajectâ navigare, ac pervenire
 „ potuisse; ut etiam illuc ex uno illo primo homine ge-
 „ nus institueretur humanum, &c. *Quin & constans*
 „ illorum quoque, Antipodes qui asseruerunt, opinio
 „ fuit (cui Cicero *d. Republ. lib. 6.* & Pomp. Mela, *cap. 1.*
lib. 1. ac maximi quique suffragantur) plagam eorum
 „ penitus nobis incognitam esse. Et Cicero in primis,
 „ interfusum maximum inter nos & illos ἀντίποδες Oce-
 num

nia ideoque classis ad terram Ophiriam demissa; Ta-
probanem, Malacham, anream Chersonesum, aliasque;
Orientis auríferas adpulit terras. Nec etiam probabi-
le valde est, ut Indiâ Orientali, auri ditissimâ relictâ, ad
iliam Occidentalem, per tot spatiorum millia classis
mitteretur; ad eam præsertim regionem, cuius per
continentem nulla notitia potuerit haberi. Et de hoc
etiam testis est Acoſta *lib. 1. c. 13.* nomen Peru novum,
nec ipsis illius terræ incolis cognitum esse: & item
quid ac ubi *Pervaijm* inveniatur, doctè Franciscus Ju-
nius enodat. *in not. ad cap. 3. vers. 6. lib. 1. Paralip.*

Vide tracta-
tum, cuius in-
scriptio, *Disco-
urs. sur la na-
vigation d'
Hanno*, dis-
fée par un pi-
lot Portu-
gues. ut & le
Discours d.
Seign. Iohan.
Baptiste Rham-
nusso, sur la
navigation
de Jamboul.
Grec.

7. Famosa porro navigatio est Hannonis Charta-
ginensis, ut & Jambuli Græci mercatoris, cuius Dio-
dorus Siculus mentionem facit. *lib. 2. Bibliothec. n. 55. & c.*
Veruntamen omnes illæ Indiam Orientalem, non de
quâ nunc sermo est, Occidentalem versus directæ fue-
runt. Nec etiam errores Menelai, & item navigatio
Eudoxi (quo de utroque Strabo disputat *lib. 2.*) ad alias,
quàm Africam, & quasdam Indiæ orientalis Regiones
pertigisse compareret: *add. Plinium. 2. cap. 67.* secus ac
eruditissimus Walchius putat. *Sæpè laudato loc. fol. 260.*
& seq.

8. Libro itidem Esdræ 4. *cap. 13. vers. 40. & c.* sub-
Vid. Acoſta. „ sequentia inveniuntur verba: Hæ sunt decem tribus
lib. 1. cap. 23. „ captivæ abductæ è terrâ suâ, diebus Hofchehæ Regis,
„ quem captivum abduxit Schalmanasar Rex Assyrio-
„ rum; quæ deportatæ cis flumen, postea deportatæ sunt
„ in aliam terram. Ipsi autem sibi hoc consilium cœpe-
„ runt, ut dereliquerent multitudinem gentium, pro-
„ fecti in ulteriorem Regionem, ubi nunquàm genus
„ humanum habitavit: ut ibi observarent legitima sta-
„ tuta, quæ non observaverant in regione suâ. Per in-
troitus

troitus autem fluminis Euphratis angustos introie-
runt. Et in eam Regionem perventuris, fuit via ma-
gna, iter unius & dimidii anni: regio autem illa Har-
scharet vocatur. Tunc habitaverunt ibi ad ultimum
usque tempus. At hæc, vel apocrypha, vel vana sunt:
neque enim dubium est mihi ullum, quin quartus ille
Esdræ liber, multa aliàs optimæ notæ comprehen-
dens, quàm plurima quoque admixta habeat ab alienâ
manu. Quin &, licet ibi vera Historia recenseretur:
attamen ad Americam haut referri posse, ex eo non
difficiliter colligere quimus; quod Judæi tenacissimi
sunt tam linguæ, quàm ceremoniarum Hebraicarum.
Quarum né vestigiū quidem ullum eò loci reliquum
est; cum tamen earum conservandarum causâ, Ju-
dæos illos se ab aliis separasse, ipse commemoret
Esdras.

9. Alii itidem adhuc inveniuntur, qui jam olim in
Insulis illis, ab Hispanis recens indagatis, Christi no-
men annuntiatum fuisse, putant: cum monimenta fi-
dei Christianæ, in terris sepultra, fodiendo fuerint re-
perta; ut Orosius *in histor.* prodit. Marinæus item Si-
culus, in Hispanico Chronico contendit; loca ista,
quondam etiam à Romanis perlustrata fuisse: ex eo,
quod numus antiquus, Augusti Cæsaris effigie nota-
tus, in aurifodinis sit inventus, missusque in rei fidem
ad Summum Pontificem, per Archiepiscopum Con-
sentinum. Quod equidem ferè tam facilè refutari po-
test, quàm dicitur speciosè. Mirum est, numum uni-
eum repertum esse; prætereà vestigium nullum: mi-
rum amplius, numum illum in aurifodinis latuisse;
nullum postea eductum unquam. Historiam narra-
bo, à Bertio verissimam judicatam; ex quâ judicare li-
get,

*in An. e. Menapsh bei Friedl.
ist Friedl. Friedl. in An.
S. 110.*

*Abbas de-
monstrat. An-
richristi. c. 5.
fol. no. &c.
Philippus Ni-
colai, lib. d.
Regno Chri-
sti. supra lau-
dato loco,
longo stylo.
Bertius, in Ta-
bul. in descri-
ptione Ame-
ricæ, fol. 621.
Lipsius Phy-
siolog. Stoic.
lib. 2. differ-
tas. 19. fol. 125.*

cet, annón fucus aliquis subfit, sub Augusti numo, vel etiam sub lapidibus illis, quibus figura crucis insculpta, quique in Americâ reperti fuisse, perhibentur? Circa idem propè tempus, quo Emmanuel Portugaliæ Rex, orientalem Indiam subegit; Ulyssipone, in Poëticâ laude florebat Hermicus Cajadus: is carminibus Latinis, commentus est Sibyllinam vaticinationem, columnis marmoreis incisam; quâ per ambages significabat, sub imperium & ditionem Lusitanorum, Indos aliquandò perventuros. Lapidés eos, datâ operâ detruncans (ut aliqua inessent vestigia antiquitatis) in promontorio quodam, propè oppidum Syntram, obrui præcepit. Ubi verò marmora defossa, vitium aliquod fecisse ex humore terreno judicavit; ad certam diem invitat amicos in villam suam, quæ loco proxima fuit, ubi vaticinium occultatum erat. Quùm igitur accubuissem omnes, ecce Hermico nuntiatur, in fundo fossionibus incumbentes in lapides incidisse, quibus litteræ inscriptæ essent, indices magni Thesauri; sic enim rustici opinabantur. Nec mora, simul omnes, ingenti alacritate, relictis epulis accurrunt, columnas defossas intuentur, confestimque extrahi jubent. Legebantur postea carmina Sibyllina:

*Volventur saxa litteris, & ordine rectis,
Cum videas Occidens....Orientis opes:
Ganges, Indus, Tagus erit, mirabile visu,
Merces commutabit suas uterq; tibi.*

Tùm verò omnes pro se quisque versus illos fatidicos admirari, eosdem curare describendum, perferre Ulyssiponem, totique porrò ostentare mundo. Aliquid fortè simile accidit istiusmodi fugitivo Augusti numo! Illud (si modò verum) mirum magis videri pos-

posset, quod pro vero Hispani scribunt, & ex iis Lipsius refert: *dict. dissertat. 19.* In valle quâdam Provinciæ Chili, oppidum esse, quod Imperiale ab hâc causâ indigitetur; quoniam in plerisque domibus & portis, aquilas repperunt bicipites formatas, ut hodiè videmus in Imperii Romani signis. Et auget admirationem, quòd nulla iis in locis avis sit biceps, quam potuerint adumbrare. Sed nec id me permovere potest, ut ideò Romanis hæc terras adscribam: nimium enim recens est Aquilæ bicipitis inventum; & tùm si America cognita fuisset, haut ea potuisset in tam clarâ

10. Veruntamen nil obstantibus hætenùs adductis, verissimum omninò mihi videtur; Insulas, adjacentemque novi illius Orbis continentem, & olim multa ante secula Orbi nostro non planè incognitam extitisse: nec (ut Salmuth *in not. ad nova reperta Panciroll. cap. 1. fol. 53.* Acoſta *lib. 1. cap. 11.* aliique reputaverunt) in secreto Divinæ tantummodò mentis hucusque latuisse. Est etenim apud Platonem, *in Critiâ ac Timæo* (ut & in Plutarchi Solone.) memoria vetustissimæ Insulæ Atlantidis, adeò magnæ, ut Asiâ atq; Africâ ampliorem esse scribat. Ac eandem ita describit; ut mihi videatur non locum esse dubitationi, quin Orbis hicce novus, aut pars, aut ipsa sit Platonica illa terra. Primò enim facit, locatque Insulam istam grandem, ad fauces Gaditani maris, quæ longè lateque, introrsum scilicet pateret; & ex quâ transitus esset ad Insulas alias, ac ex istis iterum ad oppositam continentem, mari adjacentem. Hæc si consideras & scrutaris; nil aliud dicere videtur, nisi Insulam illam magnam, statim ab Hispaniâ fuisse; ubi etiam hodiè adhuc (post-

C

quàm

Lipsius Stoicæ
Physiolog.
libr. 2. dissertat.
19. *Lan-
gius*, Epist.
Medic. lib. 1.
Epist. 63. *Ioh.
Thomas Frei-
gius*, in de-
script. navi-
gat. Martini
Forbissieri
Angli. *Bernh.
Aldrete*, lib. 4.
cap. 17. *Schmi-
dius*, d. Insul.
Atlant. f. 258.
& seqq. *Dn. D.
Lansius* Con-
sult. d. Princi-
patu Provin-
ciar. Europæ.
Orat. contra
Hispan. fol. 331. &
seqq. *Vander-
Myl.* tract. de
Linguâ Bel-
gicâ, cap. 25.
*Michel. Seign.
de Montaigne.*
1. des Essais
cap. 30. à prin.

quàm illa illuvione periit) ejus velut fragmenta super-
sunt: Canariæ, Fortunatæ, ac si quas alias tota Africæ
ora, & interior, Insulas habet. Ex illâ porro, memo-
rat Plato, transitum in Insulas fuisse (eas putà, quæ
nunc quoque præjacent continenti; Cubam, Hispa-
niolam, Jamaicam, & plures) at ex Insulis in ipsam
continentem: nempe vel in Peruanum vastum tra-
ctum, vel in vastiorem Mexicanum. Aut, si terræ spa-
tium ita magnum, undis absorptum fuisse negas: ac-
cipe ea omnia de pelago oblivionis; quod certè orbem
hunc cognitum aliquandò absumpsit, & vix vestigia
aliqua ejusdem, apud posteros reliquit. Ut ut contra
hæc disputent viri gravissimi multi, non tamen satis
refelli possunt; cum experientia fecerit notum, ea quæ
hisce de rebus Plato, ex fide Ægyptiacæ Historiæ nar-
rat, cum Indiis nostris convenire. Præterea Proclus.
Marcelli cujusdam Æthiopicæ Historias adducit, in
quibus hæc eadem manifestissimè confirmantur;
Æthiopumque rebus gestis inserta fuisse, produntur.
Marfil. Ficinus. in Argum. Critia. Ac forsan ex Atlanti-
dis apud Ægyptios, quæ reliqua memoria fuit, evenit;
quod (ut Ammianus Marcellinus notat, *lib. 17.*) in Obe-
liscis eorum sculpta inveniuntur, volucrum, ferarum-
que etiam alieni mundi, genera multa. Non huic dif-
fimile est, quod Ælianus, *varia histor. lib. 2. cap. 18.* re-
fert: Midam Phrygiæ Regem, à Sileno didicisse; Con-
tinentem unam, extra mundum hunc, & magnitudi-
nem ejus infinitam, immensamque esse. Plutarchus
pariter, *in tr. de Imagine, quæ in Lunâ adparet*, aliquid
narrat; quod huc facere posse, putem: sed tenebrico-
sum id est, quasi que sub crepusculum videntis, & vix
ita clarum adparet, quàm ea ipsa imago Lunæ, de quâ
ibi

Reckerman. in
Contemplat.
d. terræ motu.
fol. m. 225.
Salmuth. Sepè
alleg. loco.
fol. 30. Acoffa.
3. cap. 22.

ibi agit. Introducit, nescio quem Philosophum Syl-
lam, familiarem suum, narrantem quædam fabulosa;
sed umbram qualem qualem habentia veri. Dicit, à
Britanniâ dierum quinque navigatione, Occidentem
versus, Ogygiam Insulam jacere; & ultra illam, alias
tres: in quarum unâ Barbari fingant, à Jove captivum
detineri Saturnum. Supra Ogygiam, stadiis quin-
quies mille; & item supra Insulas alias spatio minore,
quandam esse maxumam terram continentem. Hæc
& cætera, quæ ibi subsequuntur, Occidentali Indiæ
aptissimè Abrah. Vander-Mylus accommodat, in ele-
gantiss. de Linguâ Belgicâ tractatu. *cap. 25. fol. 106. &*
seqq. multis. Sic & Princeps, ac antiquissimus Poëta-
rum Homerus, *lib. 1. Odyss.* duplices Æthiopas facit;
Orientales, & alios adhuc Occidentales: & ad utro-
que invisendos, sacrumq; eorum convivium adeun-
dum, Neptunum profectum fuisse fingit. Ac licet non-
nulli sint, hanc qui Æthiopum divisionem, non de di-
stantiâ terrarum; sed de transitu Nili sumant: ratione
cujus alii cis, alii ultra habitantes, Orientales & Occidē-
tales dici queant. Non desunt tamen eruditorū inter-
pretationes, qui Æthiopas Orientales, eos qui sub Ægy-
pto sunt, dicunt; sive ultra, sive cis Nilum sit inveniā-
tur: Occidētales verò eos, qui in Atlantidis Insulâ (quæ
nostra America est) habitârunt. Quæ sententia, &
olim Cratætis fuit, ut legitur apud Strabonem, *lib. 1.*
Quin & Plinius, *Natural. hist. lib. 6. cap. 31.* in Atlanti-
câ, Æthiopas Hesperios locare videtur: & eadem in
Insulâ, Neptunum fuisse cultum ait; quem nimirum
Homerus ad convivium sacrum Æthiopum utrorum-
que, utpotè suorum cultorum, profectum dicit.

II. At ne priscas fabulas confectari tantummodò

C 2.

videa-

videamur: recentiora; & verè gesta recensere lubet. Quæso, quid aliud, quàm Insula quædam Americæ vicina fuit, cujus Aristoteles, suprà à me, *num. 3.* laudato loco, mentionem facit; & quam ipsam, vel ei sanè vicinam, Diodorus Siculus, *lib. 5. num. 19.* ita describit. Africam versus, permagna quædam Insula, in vasto Oceani pelago jacet, dierum complurium navigatione, à Libyâ in occasum declinans. Frugiferum ibi solum, cujus pars magna, in montes assurgit, nec exigua sese in campos expandit: quæ etiam amœnitate præcellit; amnes enim navigabiles per illam decurrunt, à quibus humectatur. Frequentes ibi Paradisi, variis arboribus confiti; & pomaria innumera, dulcibus aquis intersecta: villæ etiam sumptuosis ædificiis exornatæ, & compotoriæ in hortis tabernæ, florido passim dispositæ occurrant. Tantâ denique felicitate excellit, ut Deorum non hominum habitaculum esse videatur. Olim, propter remotiorem à reliquo terrarum orbe situm, incognita erat; sed hæc tandem occasione reperta fuit. Phœnices à vetustissimis inde temporibus, crebras mercaturæ gratiâ navigationes instituerunt. Ac primum, juxta ipsum ad Columnas fretum, in Europæ peninsulâ, urbem posuere Gades nuncupatam; hæcque ratione investigatâ ultra Columnas orâ, cum littora Africæ legerent, ventorum procellis, ad longinquos in Oceano tractus abrepti sunt: per multos tandem dies, vi tempestatis, ad Insulam (de quâ jam dictum) adpulerunt, naturamque ejus & felicitatem, à se primitus cognitam, in aliorum deinde notitiam perduxerunt. *Hactenus Diodorus.* Solinus item, *Polybistor. cap. ult.* & Plinius quoque refert. *lib. 6. cap. 31.* Jubam, exposito Atlantico mari usque in occasum,

caſum, etiam Gorgonum Inſularum meminiffe; ultra Gorgonas, Heſperidum Inſulas, dierum quadraginta navigatione, in intimos maris recedere ſinus. Inſulas Fortunatas (quæ ita aliæ ab Heſperidum Inſulis ſunt) contra lævam Mauritaniam jacere.

12. Clemens porro, diſcipulus B. Petri, in Epiſtolâ quâdam Oceani mentionem facit, & Mundorum qui trans ipſum exiſtunt: ita Div. Hieronymus ex eo citat, *tôm. 9. ad cap. 2. Epiſt. ad Ephes. & Mundos* ob magnitudinem; ut credo, adpellavit. Et de iſdem quoque terris, quis non accipiet lubens? quod ex aliorum ſenſu recenſet Avitus Declamator (apud Senecam, *Suaſor. 1.*) dum ait: Fertiles in Oceano jacere terras, ultraque Oceanum rursus alia littora, alium naſci orbem! Clariùs, ſi noſtra tempora inſpiciamus, vix potuit effari, aut designare; quamvis tum Avito ridiculum id fuerit viſum: ideoque addit; Facile iſta finguntur, quia Oceanus navigari non poteſt. Palàm etiam Seneca oſtendit, *quaſt. Natural. lib. 5. cap. ult.* Reges magnos, gentesque ignotas, ultra maria eſſe; & timet etiam ne aliquando in noſtrum excurrant orbem. Nulla, inquit, terra, tam longè remota eſt, quæ non mittere aliquod ſuum malum poſſit. Undè ſcio, an nunc aliquis magnæ gentis in abdito dominus, fortunæ indulgentiam tumens, non contineat intra terminos arma, an paret clâſſes ignota molienti? Et hæc ſanè Indis Occidentis evenerunt, ignariſſimis Hiſpanorum. Maro itidem terræ illius mentionem facit; & vaticinatur, etiam Romano Imperio eam ſubjiciendam: *Aneid. 6.*

Facet extra ſidera tellus,
Extra anni, Soliſq; vias; ubi cæliſer Atlas
Axem humero torquet, ſtellis ardentibus aptum

C. 3

Extra

Extra sidera, quòd eam locat, Planetas intellige, qui intra Tropicos decurrunt: & ideò, velut interpretans addit; extra Solis & Anni vias. Ergò ultra torridam ponit, ac quidem Austrum versus, & ἀνὰ ζῶνα nobis. Sic & quod de Atlante scribit: haut de illo Africae est accipiendum, sed eo, quem Plato celebravit; quemque istis in locis regnavisse refert.

Bertius, in tabul. contract. ubi de Americà agit.

13. At tandem nunc, sub manu nascitur nobis, disputatio admodum intricata: ex quàm gente, ex quàm item terrâ, quovè tempore, homines, & animalia etiam reliqua, pervenerint in illas regiones? Nil certè ex doctrinâ Divinâ certius est, quàm Indos illos Occidentales, non ἀνὰ ὁρίζοντες, aut etiam διωπεῖς; sed ex aliquâ Orbis nostri parte (& etiam post diluvium universale) eorum stirpem eò translata esse. Antiquitùs sanè fuisse cultam, neque paucis retrò seculis habitari coeptam; tùm alia permulta testantur, tùm potissimum ratio Imperii constans, atque certa, urbium, & viarum superba structura, ædificiorum splendor: quæ omnia, cùm apud illos fuerint summa, necesse est primum exigua fuisse; è minimis autem ad maxuma trahi nequiverunt, nisi temporis longiori morâ. Hortus inibi Regius fuisse fertur; in quo herbæ, arboreſque cum suis truncis, ramis, fructibus, ex solido auro, eâ mole stabant, quàm in pomariis vivæ. Fertur & Regium fuisse conclave, in quo omne animantium genus ex gemmis erat; opere partim segmentato, partim cœlato, partim etiam ex plumis variè conferto. Sed & antiquitatem cum primis testatur id, quod de duabus Regiis referunt viis: quarum altera per ardua montium, altera per planitiem camposque strata; ab urbe Peruanâ Quito, ad civitatem usque Cusco, miliarium quin-

quingentorum spatio excurrit: augent ejus decus, lapidum & saxorum stupendæ moles, non equis aut bobus (nam illis caruerunt) sed humanis solum manibus aggestæ. Per itinera etiam disposita fuerunt diversoria ampla, splendida, amœna; quibus regius omnis comitatus recipiebatur. Vias hæc Guinacava Rex (qui non diu ante Hispanorum adpulsum vixit) perpurgari, parietes ruinosos restaurari, exornarique fecit: opus aliàs ipsum, vetustissimum judicatur. Exindè quoque convinci posse puto, jam ante secula multa, terras hæc cultas, & ab hominibus inhabitatas fuisse; quia inibi ædificiorum ruinæ magnitudinis admirandæ, & item Gigantum ossa inveniuntur: ut Acosta, *lib. 1. cap. 19. fol. m. 39. & cap. 25.* attestatur. Quales homines jam olim, multorum ante annorum spatia fuerunt; & mundo ad senium vergente de fecerunt: quod & notat Esras. *lib. 4. cap. 5. vers. 52. &c.*

14. Adhæc verò ita arbitror habendum; non casu, tempestatibusve invito jactatos (id quod tamen aliqui putant) primos habitatores in occiduas Indias, velut è naufragio emerfisse. Ecquis enim animalia illa, quæ novus orbis habet, & quidem noxia multa, illuc transportavit? Undè quæso factum, ut animalia nobis nota, non habeat iste orbis; nos verò prorsus careamus illis, quæ inibi inveniuntur? namque alias ibi, ac apud nos animalium species esse, multis Acosta, *lib. 4. cap. 33. ac seqq.* docet. Non ideoque quod Bernhard. Aldrete. *4. cap. 17. ad fin. fol. 567.* prodit, fidem mereri videtur; Hispanos primùm terras illas incolis replevisse, & proindè jure nunc in iisdem dominari. Obstat etenim Oceani interjacentis immensa latitudo. Et sanè minùs credibile viderur; Platoniam Atlantidem, vicinam quon-

Vid. Acostam,
lib. 1. cap. 19. &c.
seq.

quondam Africa & Europæ extitisse, ex eâque in novum porro orbem incolas transiisse; ut quidem Lipsius censet. *dict. dissert. 19. ad fin.* Mihi potius ipse novus orbis, Insula Atlantica est; oblivionis, non aquarum gurgite, ut & suprâ num. 10. monui, absorpta.

*Nicol. Fullerus,
Miscellan.
Theolog.
2. cap. 4. Vander-Myl. de
Lingua Belgicâ, cap. 25.
& ibi in addit.
fol. 245. Joseph.
Arista. 1. c. 24.*

15. Omnino ergo, planeque necessarium est; terrâ, vel per angustius aliquod fretum, homines illius transiisse: & eos insuper, Scythicæ, seu Cymbricæ originis fuisse, rectissimè credo. Filio Noachi Japheto, dilatationem promissit Jehova, *Genes. 9. vers. 27.* Et hoc est etiam etymon nominis ejusdem. פתח namque ex usu Chaldæo atque Syro (פתח) latus atque amplus fuit, notat. Benedictio certè hæc, certissimum habuit eventum. Notum etenim est, totam Europam, Japheto & posteris ejusdem obvenisse: majorem item Asiæ partem. Nempè peninsulam illam grandem, quæ ab Issico sinu Trapezuntem usque pertingit; amplissimos iidem terrarum tractus, à Cappadociâ, & Armeniâ, à Mediâ & Parthiâ quoque: ab Indo porro, Scytharum, Sacarum, Serum, Sinarumque provinciis, ad ultimas Orientis meras. Indè fursùm versus, ad ipsum usque Polum: universam, inquam, hancce plagâ septentrionalem, cujus maxuma pars Tartaria, sive Magni Cani Imperium hodiè indigitatur, Eoo, Indicoque mari terminatum. Quùm ideo Sacæ seu Scythæ, semper multitudine hominum abundârint, soli que pariter omnium nationum, frequentibus migrationibus fuerint assueti; plusquam probabile profectò est, ab ipsis etiam Indiam Occidentalem colonos accepisse. Res nimirum certissima est; gentes universas, ex hæc, quam nos accolimus continente, in quaslibet Orbis terrarum plagas, tanquàm colonias, initio fuisse deductas.

ductas. Hinc itaque Americam primùm incolas acceperit necesse erit. Atqui ex omnibus tractibus nostræ continentis, aptissimus longè est, Japheticus iste: siue jam Scythicus, Sarmaticus, Cimbricus, aut Cimmericus; vel quo alio nomine censeatur. Non quippè solum (ut retuli modò) plenus ille semper fuit innumeris examinibus populorum, qui item robustissimi, audacissimi, & confidentissimi omnium nationum extiterè; quique intrepidi, & animis præsentibus, quodvis periculum subire parati essent: sed & insuper isto idem tractus, quàm minimùm remotus est, ab Orbe illo novo. Contrà omnes continentis istius partes, quæ ad Meridiem vergunt, mari undique immenso, ab Indiâ Occidentali submoventur: & populi ipsi timidiores, minusque bellicosi, nec unquam migrationibus assueti; sed placitâ potius quiete, regionum amœnitate, & beatâ rerum quâ fruebantur copiâ, delectati, stabiles, & quasi sedibus suis adfixi mansisse leguntur. Satis ergò nunc apertum esse videtur: Americanos à Japheticâ terrâ, id est, Septentrionali hocco tractu, in illam longè amplissimam regionem, & verè novum Orbem concessisse: seculisque sequentibus, ulterius etiam (suâ sponte, vel à finitimis fortioribus pulsos) freto Magellanico superato, in climata Australi polo vicina processisse. Nihil quippè impediebat; quùm fretum illud autrè angustum existat: utpotè alicubi ~~magis~~ ^{magis}, & per paucorum alibi leucarum; ut accessantur, qui id perlustravère. Et ut planius adhuc meam explicem mentem; ex Septentrione Orientaliori, in Americam homines pervenisse puto. Nam etsi commoda satis eò, per Thulen accessio foret; Cimmerica tamen soboles, quia paulatim progrediendo,

D

in

in Thulen, & alias ei proximas Insulas, serius est delata; & citius ab hominibus Americam existumem occupatam: non eos exinde huc concessisse puto. Asia verò, ut ceteras omnes Mundi regiones, sic & Americam, illâ quam monstravi viâ, primis suis hominibus, ut mihi dubium non est, instruxit. Homo primus in Asiâ creatus: è familiâ Noachi, tanquam seminario, mundus secundus in Asiâ repullulavit. Continens illa, maxumè vicina Americæ, & ex eâ, brevissima etiam trajectio est. Hisque valde conveniunt ea, quæ commemorat Antonius Galvanus (generosæ stirpis Lusitanus, qui quæ diu apud Moluccenses cum potestate fuit) in quodam, de Inventoribus Novarum terrarum libello: Chineses nempe (quos ille Tabencos vocat) vehementer affirmare, sese omnium primos, in longinquas Orbis regiones navibus trajecisse, & maxumè insuper Scythiæ parti, olim fuisse dominatos. Insuper, à Chinesibus hisce Tartaris, aut Orientalibus Scythis, repertam, & incolis repletam fuisse regionem Americanam; ex eo quoque prorsus credibile videri ait: quod ejusdem nationes, & moribus, vivendi ratione, & corporis quoque totius filo (oculis videlicet parvis, naribus simis, & adhuc proprietatibus aliis) persimiles Chinesibus existant.

Vander-Mylus, d. cap. 25. à princ. & ad fin. Gesner. in Mithridat. cap. 3. Addi potest, de Lingua Indorum Occident. Claud. Duret. de l'histoir. des

16. Quin & Linguam Americanam, nescio quid Cimbricum, seu priscum Teutonum resonare, sunt qui dicere audent. Vox *Papa*, nobis Europæis communis est cum Americanis. Idem *Idola*, Deosque suos, *Pagodi* vocant. Becanus sanè diceret, sic eos dici, ex Cimbricâ originatione, quasi reconciliabiles Deos; *Paya* namque reconciliatio est, *God* Deus. *Guairas* ipsis flabella dicuntur: Cimbri *Waeiers* (*Wäher*) eadem vocant.

Vocant. *Topos* tegmen capitis illis est; à *Top* quod verticem sonat: adderet certè Becanus & *Hòs*; quod tegmen est femoris aut cruris. *Lama* ipsis ovis est; nobis etiam *Lamb* agnus. Et qui ex illo redeunt orbe, alia similia observasse dicuntur. Ac adfirmat Bibliander, Postellique testimonio firmat, Punicas non solum voces quamplurimas Americanæ admixtas dialecto; sed & Latinas: ut *Homo*, *habe*, *ibbo*; quod est, homo, habe vel cape, ito. Inveniri & Græcas; ut *Chulcas*, quod *ὄλκαδα* sonat, hoc est, onerariam navem: cui & Belgicum *Hulc* / eadem congruit significatione.

Langues.
cap. 78. & seqq.
ubi quoq; alia
ac hanc no-
stram differ-
tationem spe-
ctantia, lectio-
ne dignissima
inveniuntur.

17. Nunc tandem, si per continentem, aut fretum aliquod angustum, ex mundo veteri, in novum illum homines pervenerunt; omnis disputatio removeretur, quæ esse potest de transitu bestiarum. Nec impedit, quod alia ibi animalia, feræque bestię, ac in Orbe nostro. Cuique etenim regioni, pro Cælo, atque etiam solo, sua quædam animantia, jam ab initio assignavit Deus. Sic & parilis ferè in Africâ, & Asiâ extremâ diversitas est: non Leones, non Tigres, non Elephantes,

Acosta, lib. 1.
c. 21. *Lipsius*,
sæpè dict. dis-
sert. 19. fol. 125.

Europa nostra gignit, aut alit. Quin & pisces in mari variantis sunt naturæ, qui hîc, vel alibi capiuntur: ut quodæque aves!

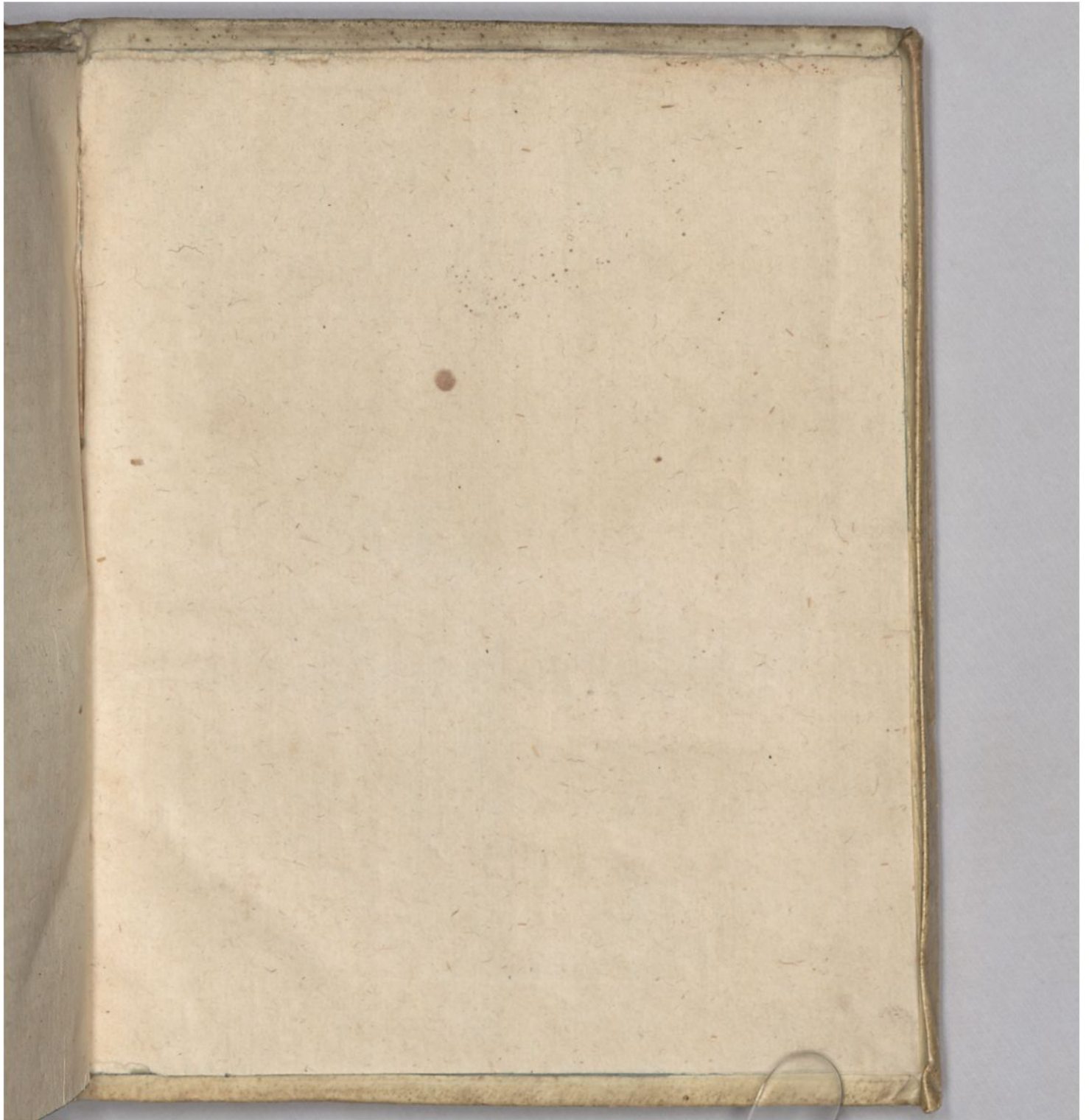
F I N I S.

DE CHRISTOPHORI
BESOLDI
ORBE NOVO,

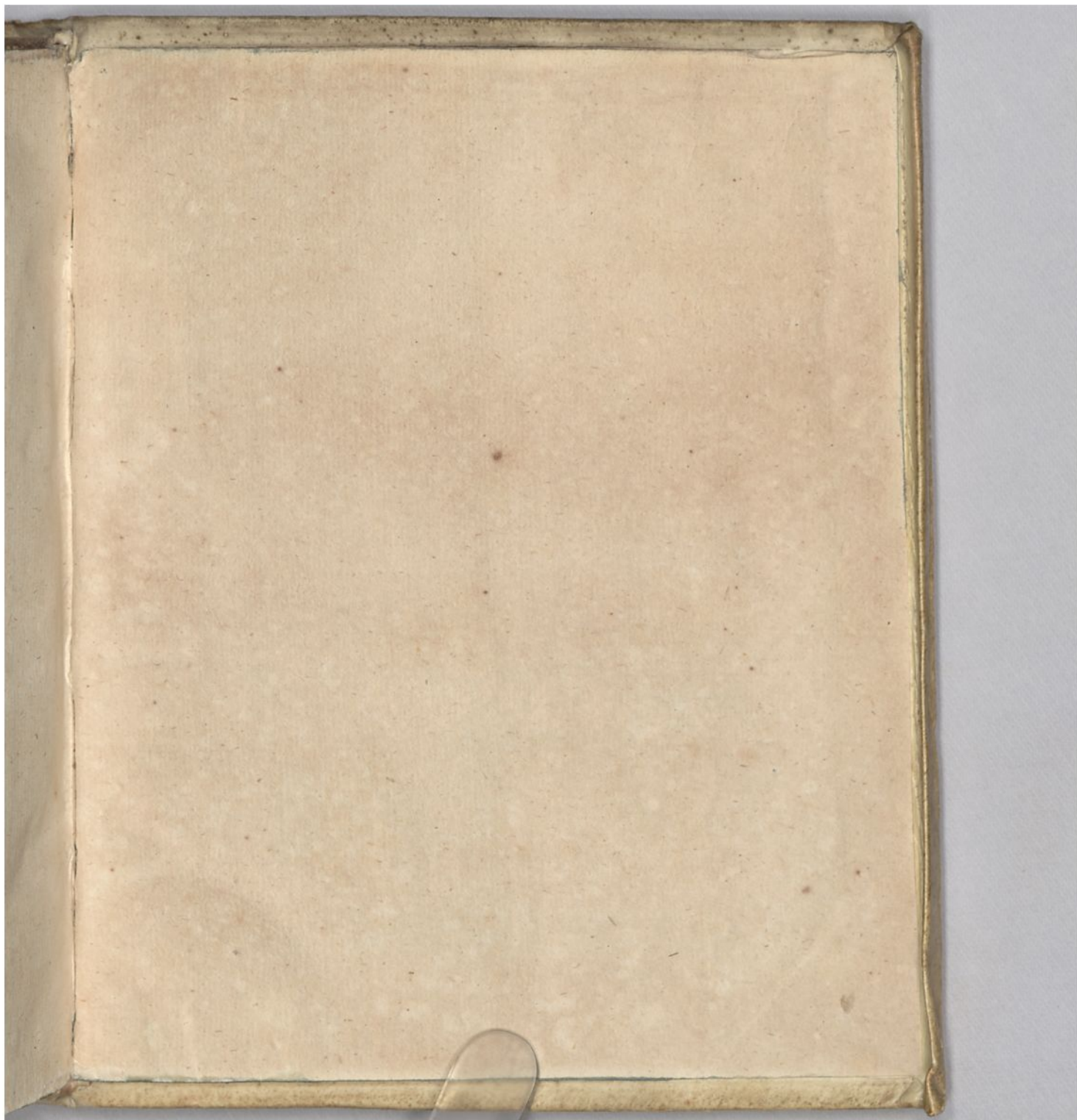
Carmen Responsi:

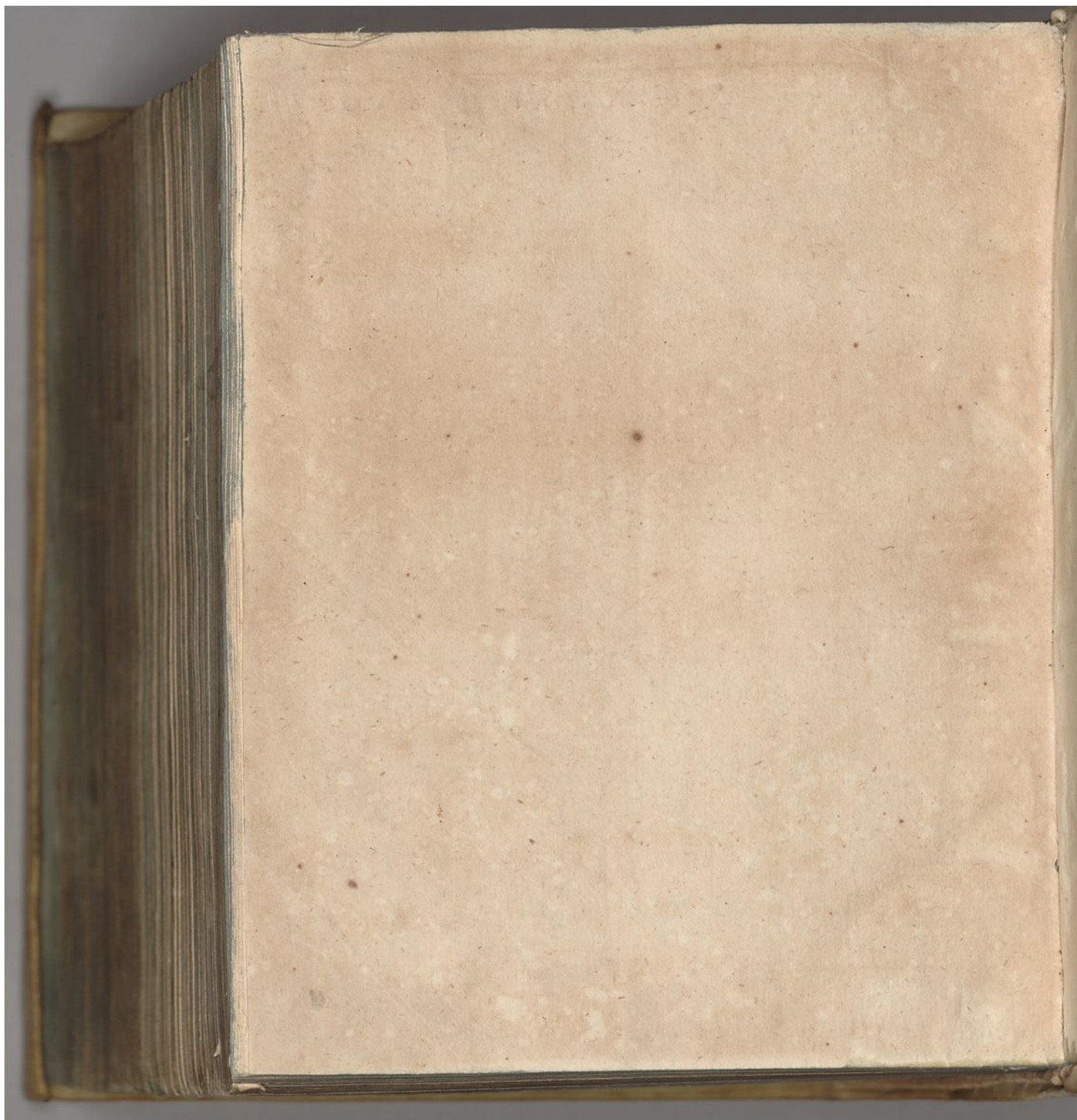
- S. Quid puerum hunc CHRISTUM tanto molimine portas,
Ista per horrendi flumina magna Maris?
Formosum hunc puerum vis per Mare ferre profundum?
CHRISTOFERUS verè Maximus alter eris.
Magnum opus aggredieris, multâ Virtute parandam.
Laudem oneris tanti, difficilisq; via.
Quicquid ages tandem, sunt omnia plena periclis,
Tellus non gravius pondus onusvè tulit.
Hic opus, æsculeo vestigia robore firmes,
signa via & monstret lampade certa Senex.
B. Non Onus hoc reputo, non hæc discrimina Ponti
Horreo, non sævi murmura dira maris,
Ferre per Ignotos populos Athlantis ad oras,
Perq; Poli oppositi (quotquot ubiq;) locos.
Ferre per Oceanum, maria omnia, & undique Pontum,
Hunc CHRISTUM: hæc nostri meta laboris erit.
„ Insula si qua jacet terris incognita nostris,
„ *Lustranda huic puero est: Tunc novus Orbis erit.*
S. Non moror ingrati Stipendia lubrica Mundi,
Non suffragantis plebis alumnus ero.
Respectans humeris puer hic respondit ab illis;
Non Onus hoc grave sit, sed labor iste levis:
Sum Protector ego tuus, & tua maxima merces,
Sum Clypeus tuus & pars tua magna nimis!
Non ego te miror veteres dixisse BESOLDUM;
Si Puer hic tua par? Crede, BESOLDUS eris.
Ergo age sic verè semper dicere BESOLDUS;
Per mare qui CHRISTUM ferre paratus eras:
Perge bonis Ventis, Puer immerfabilis undis.
Fertur; & in medio flumine tutus eris.

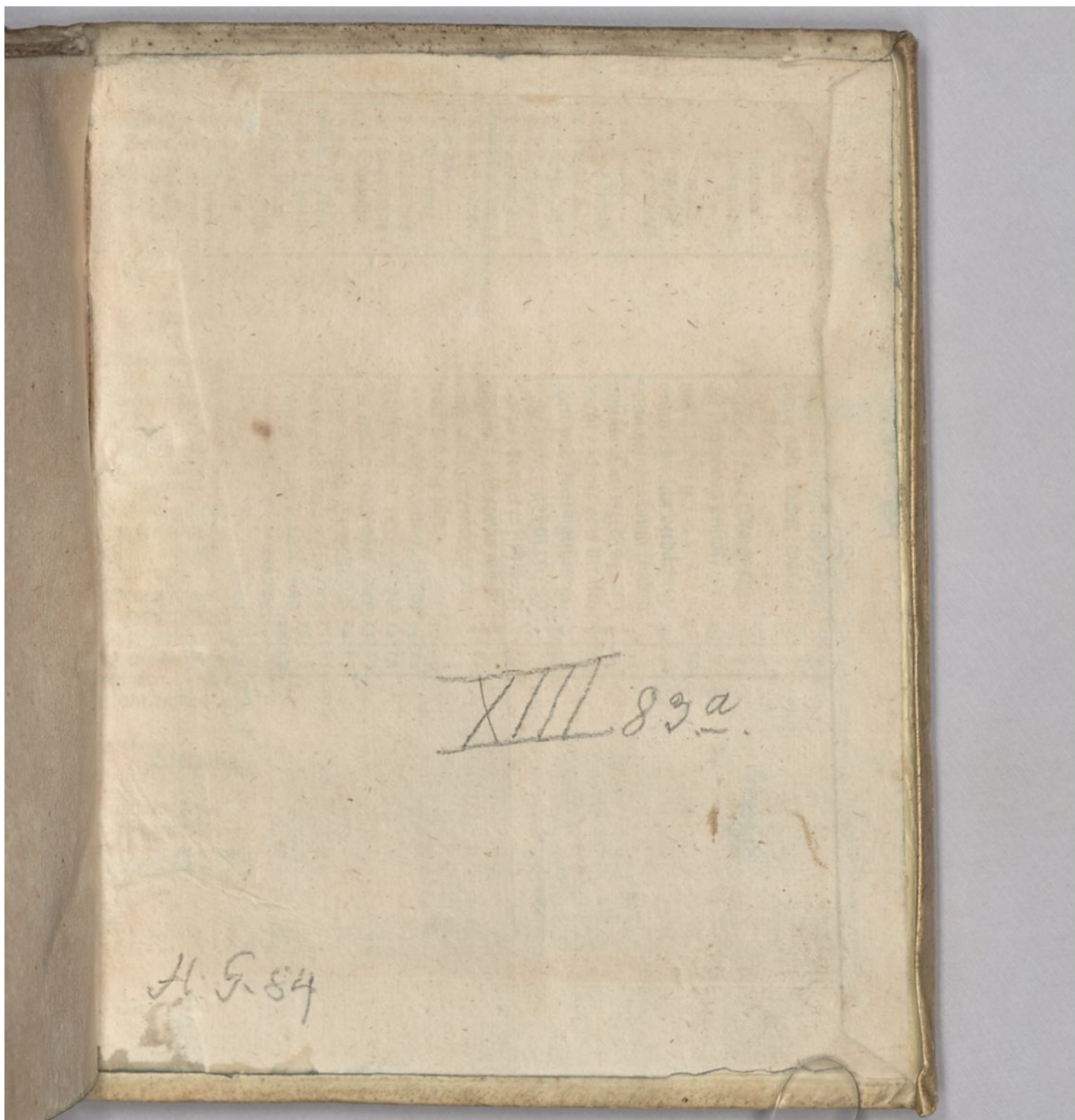
Melior Scipio, Ecclesie Vaihingenſis
Paſtor, & Vicinarum Superinten-
dens.

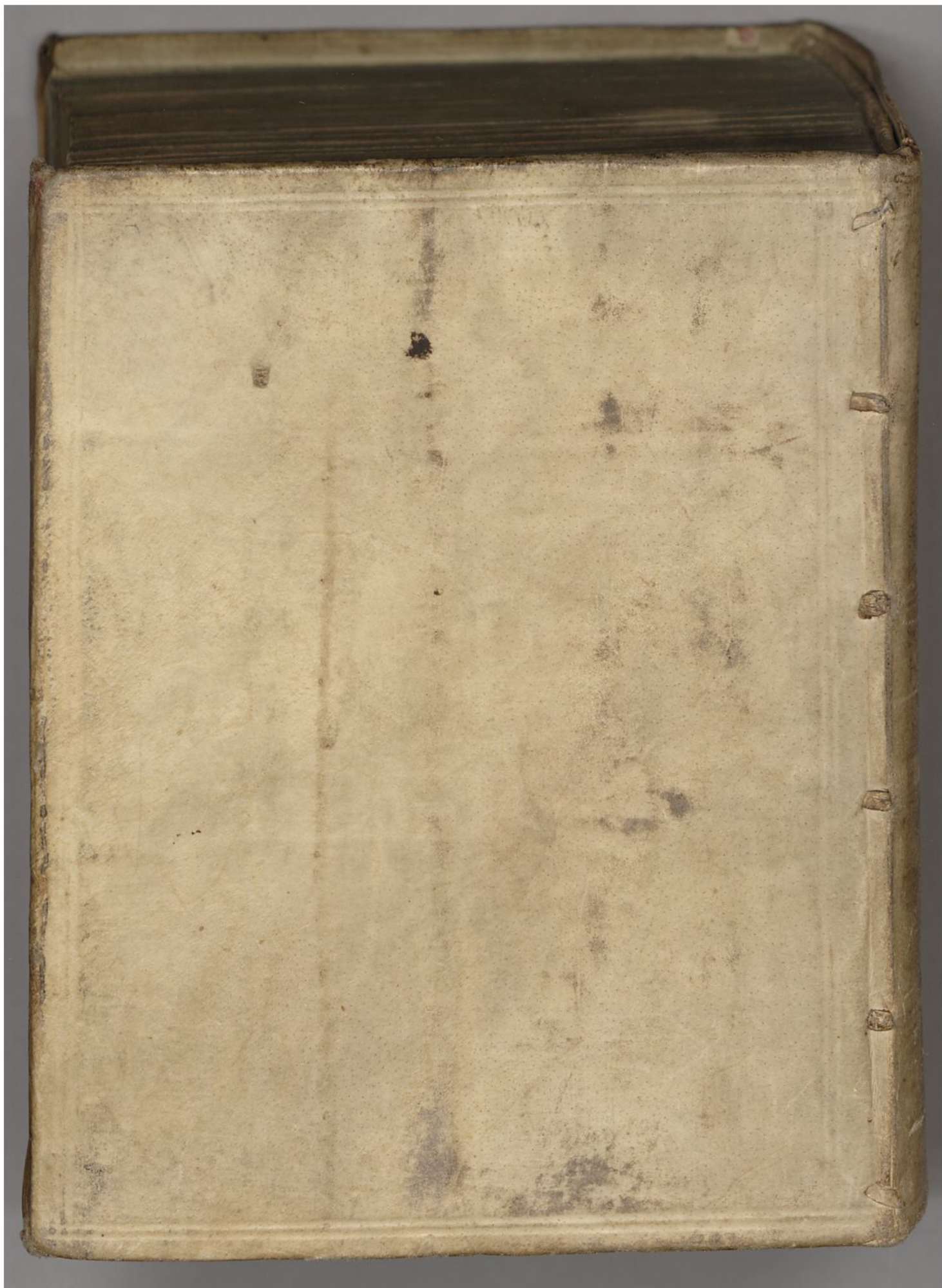

DE SOLDI

De cessione rebus
De monarch. Aristoc. & dem.
De statibz. inuicem
De libertate

De cessione
De iuribz.
De libertate

De cessione
De iuribz.
De libertate

De cessione
De iuribz.
De libertate

13

Leibn.
Marg
0,1